

Handläggare
Carolina Bjurling
Telefon: 08-50810052

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2017-09-21

Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 171-1526/2016

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Christina Klang
stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Kansliet för mänskliga rättigheter, inom stadsledningskontoret, har utarbetat ett förslag till program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022. Programmet utgår från FN:s barnkonvention och syftar till att säkerställa barnets rättigheter och förbättra pojkar och flickors levnadsvillkor. Kommunstyrelsen har skickat förslaget på remiss till stadens samtliga nämnder och bolag. Programmet är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser och ska, så långt det är möjligt, tillämpas i uppdrag som staden ger andra organisationer eller enskilda. Förvaltningen är positiv till att program för barnets rättigheter och inflytande har tagits fram som stöd i arbetet. Förvaltningen föreslår att nämnden besvarar remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Bakgrund

Kommunfullmäktige (KF) beslutade år 2004 om ett handlingsprogram för FN:s barnkonvention, vars giltighetstid löpte ut den sista december 2009.

Riksdagen beslutade år 2010 utifrån åtagandena i barnkonventionen om en strategi för att stärka barnets rättigheter som ska vara en utgångspunkt för offentliga aktörer på statlig och kommunal nivå som i sina verksamheter ska säkerställa barnets rättigheter.

I *Budget 2015* angavs att ett handlingsprogram för barns rättigheter och inflytande med utgångspunkt i FN:s barnkonvention om barnets rättigheter skulle utarbetas i dialog med barn och unga. Kansliet för mänskliga rättigheter, inom stadsledningskontoret, har därför utarbetat ett förslag till program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad. Förslaget är framtaget i samarbete med en arbetsgrupp som bestått av representanter från två stadsdelsförvaltningar, idrottsförvaltningen, kulturförvaltningen, socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen.

Programmet har arbetats fram i en gemensam process som även omfattat två andra styrdokument inom området mänskliga rättigheter; ett om lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck och ett om jämställdhet. Samtliga programförslag följer en gemensam struktur för att synliggöra att de kompletterar varandra och har gemensam grund i mänskliga rättigheter. I arbetet med att utarbeta det här programförslaget har stadens barnombudsman samtalat med elever i olika åldrar, från elever i årskurs 1 till gymnasieungdomar. Samtalen har handlat om vad barnen och ungdomarna tycker är viktigt i deras liv och när de vill att vuxna ska lyssna på dem. Barnens och ungdomarnas synpunkter och förslag har tagits tillvara i förslaget.

Remissbehandling

Kommunstyrelsen har begärt yttrande från stadens samtliga nämnder och bolag samt ett antal externa remissinstanser såsom Unicef, Bris och barnombudsmannen. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 25 september 2017.

Ärendet

Programmet utgår från FN:s barnkonvention och syftar till att säkerställa barnets rättigheter och förbättra pojkars och flickors levnadsvillkor. Programmet är ett styrdokument för alla stadens nämnder och bolagsstyrelser och ska, så långt det är möjligt, tillämpas i uppdrag som staden ger andra organisationer eller enskilda.

Programmet anger inte specifikt vilka nämnder och bolagsstyrelser som ska göra vad. Verksamheterna ska i sin ordinarie planering själva konkretisera vilka aktiviteter de behöver genomföra inom utpekade fokusområden för att nå stadens mål.

I dokumentets första del beskrivs de utmaningar som finns när det gäller barns rättigheter och inflytande och vad staden strävar efter att uppnå när det gäller barnets rättigheter. Den andra delen av dokumentet fastställer stadens övergripande inriktning med arbetet och pekar ut fem fokusområden som är prioriterade för staden att arbeta med.

Den övergripande inriktningen är: *I Stockholm får alla barn oavsett bakgrund och förutsättningar sina rättigheter tillgodosedda och har möjlighet att forma samhället och sina egna liv.* Programmets fem fokusområden är:

1. Beslutsfattare och medarbetare ska beakta barnperspektivet och omsätta barnets rättigheter i alla beslut, uppdrag och i det dagliga arbetet.
2. Barns rätt till likabehandling och skydd mot diskriminering ska säkerställas.
3. Barn ska ges förutsättningar att uttrycka och få sina åsikter respekterade.
4. Barn och vuxna ska ha kunskap om barnets rättigheter och vad de innebär i praktiken.
5. Barn ska vara trygga och skyddas mot fysiskt och psykiskt våld.

Barn avser barn och unga under 18 år.

Programmet innehåller därutöver en beskrivning av ansvarsfördelning, behov av kunskap och övergripande arbetssätt samt hur uppföljningen ska göras. I sina respektive verksamhetsplaner ska nämnder och bolagsstyrelser precisera hur de arbetar med de fokusområden som redovisas i programmet. Fokusområdena och de prioriterade frågorna ska utgöra en grund när nämnder och styrelser formulerar mål, indikatorer och aktiviteter. Uppföljningen i tertialrapporter och verksamhetsberättelsen utgör därmed även en uppföljning av nämnder och styrelsers insatser för att säkerställa barns rättigheter och möjligheter till inflytande. Programmet giltighetstid föreslås vara åren 2018-2022.

I det föreslagna programmet framgår att nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att organisationen har tillräcklig kunskap för arbetet med barns rättigheter. Kommunstyrelsen ansvarar i sin tur för att genomföra introducerande utbildningsinsatser för förtroendevalda, förvaltnings- och bolagsledning samt nyckelpersoner. Det framgår även att nämnder och bolagsstyrelser ska använda arbetsmetoder som på ett

systematiskt och långsiktigt sätt kan stärka barnets rättigheter i beslut och åtgärder, samt att beslut och åtgärder som på något sätt berör barn behöver följas upp systematiskt och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv. För att barnperspektivet och barnrättsperspektivet ska uppmärksammas innan beslut fattas i ärenden där barn påverkas ska beslutsunderlag, till exempel tjänsteutlåtanden, innehålla en barnchecklista. När barn påverkas ska barnets bästa utredas och beaktas. Vid beslut av övergripande eller strategisk karaktär ska en fördjupad barnkonsekvensanalys genomföras.

Slutligen poängteras att barn behöver lättillgänglig och tydlig information om syftet med varför de tillfrågas och vilka möjligheter de har att påverka. De behöver känna att deras medverkan har betydelse, att deras synpunkter tas på allvar och att återkoppling sker. Barn behöver även veta hur de kan kontakta stadens verksamheter för att lämna synpunkter och ställa frågor om barns rättigheter.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kvalitetsavdelningen, synpunkter har även inhämtats från medarbetare tillhörande andra avdelningar inom stadsdelsförvaltningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till att program för barnets rättigheter och inflytande har tagits fram som stöd i arbetet med att uppnå fullmäktiges mål. Programmet är efterlängtad, särskilt som det redan i *Budget 2017* finns KF-aktiviteter som nämnderna ska genomföra där det framgår att arbetet ska ske i enlighet med ”strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad”.

Styrdokumentets struktur

Förvaltningen anser att dokumentet har en tydlig struktur och pedagogiskt upplägg. Särskilt positivt är att det innehåller en listning av vilka övriga styrdokument i staden detta kompletterar. En annan styrka är att det avslutas med en bilaga som innehåller begreppsdefinitioner.

Övergripande inriktning och fokusområden

Programmet innehåller en övergripande inriktning och fokusområden, samt ett antal prioriterade frågor inom varje fokusområde. Frågorna förtydligar i de flesta fall vad stadens verksamheter förväntas göra och i vissa fall även vilka verksamheter som är särskilt berörda. Under punkt 3.4 bör dock

även förskolan omnämns, och inte enbart skolan. Även barn i förskolan ska ha inflytande över sin verksamhet. I Lpfö 98/16 står t.ex.: ”Förskollärare ska ansvara för att alla barn får ett reellt inflytande på arbetssätt och verksamhetens innehåll.”

Under fokusområdena 1, 3, 4 och 5 ger de prioriterade frågorna emellertid betydligt bättre stöd och vägledning än under fokusområde 2, där de prioriterade frågorna i flertalet fall mer påminner om målbeskrivningar och därmed inte ger någon ytterligare vägledning eller inriktning på arbetet utöver de målbeskrivningar som redan finns i budget och andra styrdokument (jfr. 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5 samt 2.6).

Genomförande och uppföljning

Förvaltningen instämmer i att det är klokt att implementeringen görs inom ramen för ordinarie planering och uppföljning av verksamheten. Kunskap är en viktig förutsättning för att lyckas och förvaltningen anser att det är positivt att kommunstyrelsen föreslås ansvara för introducerande utbildningsinsatser i samband med implementeringen.

Metoder och arbetssätt

När det gäller *barnkonsekvensanalyser* och *barnchecklistor* är förvaltningens erfarenhet att det är lättare att skriva att dessa analyser ska göras än att faktiskt genomföra dem. Förvaltningen hoppas därför att stadens barnombudsman, som stöd i implementeringen, kan samla in goda exempel och publicera dem på stadens intranät eller tillgängliggöra dem på annat sätt, som ytterligare stöd i utvecklingsarbetet.

Förvaltningen anser avslutningsvis att det kan vara klokt att förtydliga och avgränsa arbetet. Ett sätt kan vara att tydliggöra vilken del av organisationen dvs. kommunstyrelse, nämnd och eller bolagsstyrelse som ska ansvara för att barnkonsekvensanalys görs i ärenden som skickas på remiss. När det gäller programmet för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad, som i sig är ett strategiskt beslut, har ett gediget sådant arbete genomförts i samband med framtagandet, varför förvaltningen menar att det sedan inte bör vara nödvändigt att genomföra i varje enskild remissinstans.

Bilagor

1. Dnr 171-1526/2016 Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande
2. Dnr 171-1526/2016 Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022